

Welke geschiedenis schrijven wij ?

- De titel
 - twee mogelijke misverstanden
- Hoe gaan wij met geschiedenis om ?
- Een filosofie van de geschiedenis

De aanleiding voor dit onderzoek

- Een 'bewogen' tijd:
 - de multiple crises sinds 9/11; bankencrisis; vluchtelingencrisis; pandemie; nieuwe oorlogen; klimaatcrisis;
 - globalisering en technisering van onze maatschappijen t/m AI (kunstmatige intelligentie);
 - de 'geologische' aanduiding van deze periode van de laatste 200 jaar, en in versneld tempo de laatst 50 jaar als het 'antropoceen' (voor het eerst is het ook de mens die in de ontwikkeling van de planeet aarde in richting van de toekomst een beslissende rol speelt);
 - op sociologisch-politiek vlak: de toenemende transformatie van democratieën in autocratieën of dictaturen;

Ons terugkijken bepaalt ons vooruitkijken

- ... als een last ?
- ... als motivatie ?
- ... interessoosheid ?
- micro-kosmisch / macro-kosmisch
- het bepalende paradigma: permanente vooruitgang

De theologische periodisering

Daniël

- tijdperk van de leeuw
- tijdperk van de beer
- tijdperk van de luipaard
- tijdperk van het beest

Augustinus

- infantia – kindheid
- puertia – scholier
- iuventus – jeugd
- adolescentia – volwassen
- gravitas – rijpe leeftijd
- senectus – ouderdom

Theologische periodisering (2)

- chronologisch pessimisme
- een levensgevoel: 'mundus senescit' – de wereld veroudert
- eschatologisch positief vooruitzicht
- van wereldgeschiedenis naar heilsgebeuren

Van eschatologie naar wereldimmanentie

- Enkele veranderende factoren:
 - industrialisering
 - voortgang van wetenschap en techniek
 - politieke revoluties
 - introductie van de markteconomie
 - veranderende staatsvormen (democratie; communistische staatsvorm; autocratie, etc.)
 - ontwikkeling van massief vernietigingspotentiaal voor de mensheid
 - klimaatverandering
 - digitalisering
 - globale communicatie

Moderne geschiedenisconcepten

- Immanuel Kant: doelmatig
- Georg Willem Friedrich Hegel: dialectisch
- August Comte: drietrap
- Karl Marx: voorbestemd
- Friedrich Nietzsche: genealogisch
- Francis Fukuyama: eindig

Welke geschiedenis schrijven wij nu ?

- Drie modellen:

- het antiquarische model

- het monumentale model

- het kritische model

Geschiedenis: het antiquarische model

- **De ene kant:**

- de inrichting van ons 'huis van bestaan'
- eerbied en respect
- het 'conservare'

- **De andere kant:**

- verzamelwoede
- nostalgie versus piëteit
- museaal karakter

Het monumentale model

- **De ene kant:**
 - uitgangspunt: constante beweging en verandering
 - de inspiratie voor deze dynamiek: de monumentale figuren
 - mensen die 'geschiedenis hebben geschreven'
 - recent voorbeeld: MAGA ('Make Amerika great again.')
 - van verdwijnen naar verliezen
 - continuïteit binnen discontinuïteit
- **De andere kant:**
 - de 'slachtoffers', de 'kleinen', de 'gemarginaliseerden'
 - de vergeten reflectie

Het kritische model

- correctiemodel voor het antiquarische en het monumentale
- een 'collectief gewetensonderzoek'
 - kritische reflectie op de eigen discipline
- toekomstgerichtheid

Conclusies

- Leven behoeft herinneren en vergeten
- Zij die geschiedenis schrijven en wij die geschiedenis schrijven
 -
- Onze taak: onderscheiding
- Een bijdrage voor opvoeding en toekomst